

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

دانشکده دندانپزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجه دکترای حرفه ای دندانپزشکی

عنوان:

بررسی آناتومی دندان های مولر اول بالا و مولر اول پایین با استفاده از
آرشیو تصویربرداری CBCT در استان اردبیل در سال های ۹۷-۹۴

استاد راهنما:

دکتر فیروز زادفتاح

اساتید مشاور:

دکتر حامد زندیان

دکتر روح اله باصر

نگارش:

سارا حسینی

گواهی اصالت پایان نامه

اینجانب **سارا حسینی** دانش آموزنه رشته دندانپزشکی مقطع دکتری حرفه ای به شماره دانشجویی **۹۱۲۸۱۶۰۱۵** گواهی می نمایم که این پایان نامه تحت عنوان "**بررسی آناتومی دندانهای مولر اول بالا و مولر اول پایین با استفاده از آرشیو تصویربرداری CBCT در استان اردبیل در سالهای ۹۷-۹۶**" به راهنمایی استاد محترم **جناب آقای دکتر فیروز زادفتاح** بطور کامل اصل و بدون هرگونه سرقت علمی/ادبی بر اساس تعریف ^۱Plagiarism نگارش شده است و تمام یا قسمتی از آن توسط فرد دیگری در پایان نامه یا مراکز علمی دیگر ارائه نشده است. در ضمن اینجانب از مقررات مربوط به عدم رعایت صداقت در ارائه پایان نامه که منجر به مردود شدن و ارجاع به شورای پژوهشی دانشکده می شود، اطلاع کافی دارم.

تاریخ و امضاء
دانشجو

۱۳۹۸/۲/۱۴

بدینوسیله اصالت (ORIGINALITY) و صحت نتایج این پایان نامه مورد تأیید اینجانب دکتر فیروز زادفتاح استاد راهنما/استاد راهنمای اول می باشد.

استاد راهنمای اول
تاریخ و امضاء
۱۳۹۸/۲/۱۴

^۱ Plagiarism Plagiarism یا سرقت علمی / ادبی عبارت است از استفاده از تمامی یا قسمتی از مطالب یا ایده های منتشر شده یا منتشر نشده فرد یا افراد دیگر بدون ذکر منبع بطور مناسب یا کسب اجازه در موارد ضروری.

سوگندنامه

اکنون که با عنایت و الطاف بیکران الهی دوره دکتری دندانپزشکی را با موفقیت به پایان رسانده‌ام و مسئولیت خدمت به خلق را بر عهده گرفته‌ام در پیشگاه قرآن کریم * به خداوند قادر متعال که دانای آشکار و نهان است، و ناش آرایش دلهای خردمندان و یادش شفای آلام دردمندان، سوگند میدهم که منم که همواره حدود الهی و احکام مقدس دینی را محترم شمرم. از تضییع حقوق بیماران بپرهیزم و سلامت و بهبود آنان را بر منافع مادی و امیال نفسانی خود مقدم دارم، در معاینه و معالجه، حریم عفاف را رعایت کنم و اسرار بیماران خود جز به ضرورت شرعی و قانونی فاش نسازم. خود را نسبت به حفظ قداست حرفه پزشکی و حرمت همکاران متعهد بدانم و از آلودگی به اموری که با پرستارگری و شرافت و اخلاق پزشکی منافات دارد اجتناب ورزم، همواره برای ارتقاء دانش پزشکی خویش تلاش کنم و از دخالت در اموری که آگاهی و مهارت لازم را در آن ندارم خودداری نمایم. در امر بهداشت، اعتلاء فرهنگ و آگاهی‌های عمومی تلاش نمایم و تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت جامعه را مسئولیت اساسی خویش بدانم.

س. ر. احمدی

سپاسگزاری:

از زحمات و تلاش های ارزنده استاد راهنمای

بزرگوارم

جناب آقای دکتر فیروز زادفتاح

و اساتید مشاورم بی نهایت سپاسگزارم.

تقدیم به:

پدر و مادر عزیزم

و تمام کسانی که مرا در این راه یاری نمودند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات تحقیق

چکیده.....	۱
۱-۱. مقدمه.....	۲
۲-۱. بیان مسئله.....	۳
۳-۱. تعریف واژه‌ها.....	۶
۴-۱. اهداف تحقیق.....	۷
۱-۴-۱. هدف کلی.....	۷
۲-۴-۱. اهداف اختصاصی.....	۸
۳-۴-۱. اهداف کاربردی.....	۸
۴-۴-۱. سوالات تحقیق.....	۸
۵-۴-۱. فرضیات تحقیق.....	۹

فصل دوم: پیشینه تحقیق

۱-۲. مبانی نظری تحقیق.....	۱۰
۱-۲-۲. تکامل دندان.....	۱۰
۲-۲-۲. هدف اصلی و ضرورت درمان کانال ریشه.....	۱۲
۳-۲-۲. طبقه‌بندی‌های مختلف شکل‌های کانال‌های ریشه‌ای.....	۱۲
۴-۲-۲. انواع روش‌های شناسایی مورفولوژی کانال ریشه.....	۱۴
۵-۲-۲. CBCT و کاربردهایش در دندانپزشکی.....	۱۵
۶-۲-۲. گزارشات موجود در رابطه با مورفولوژی ریشه مولرهای اول ماگزیلا و مندیبل.....	۱۷
۷-۲-۲. عوامل دموگرافیک موثر بر مورفولوژی کانال ریشه.....	۱۷

۳-۲. مبانی عملی تحقیق..... ۱۸

فصل سوم: روش اجرای تحقیق

۳-۱. نوع پژوهش..... ۲۴

۳-۲. جمعیت مورد مطالعه..... ۲۴

۳-۳. نمونه برداری و روش نمونه گیری..... ۲۴

۳-۴. معیارهای ورود و خروج از مطالعه..... ۲۴

۳-۵. روش گردآوری اطلاعات..... ۲۵

۳-۶. ملاحظات اخلاقی..... ۲۵

۳-۷. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها و بررسی آماری..... ۲۵

۳-۸. جدول متغیرها..... ۲۹

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

۴-۱. آمار توصیفی..... ۳۰

۴-۱-۱. درصد فراوانی دندان‌های مولر اول مندیبل و مولر اول ماگزیلا..... ۳۰

۴-۱-۲. تعداد کانال‌ها و ریشه‌ها در مولرهای اول مندیبل و ماگزیلا..... ۳۰

۴-۱-۳. نوع طبقه‌بندی کانال‌ها براساس طبقه‌بندی ورتوچی..... ۳۲

۴-۱-۴. میزان شیوع ریشه‌ها و کانال‌های اضافه در مولرهای اول بالا و پایین..... ۳۴

۴-۱-۵. جهت انحناي ریشه‌ها در دندان‌های مولر اول بالا و پایین..... ۳۶

۴-۱-۶. شیوع کانال مزیوباکال دوم در مولر اول ماگزیلا..... ۳۸

۴-۱-۷. شیوع کانال میدل مزیا ل در مولر اول مندیبل..... ۳۸

۴-۲. فرضیات..... ۳۸

۴-۲-۱. بین مورفولوژی مولر اول بالا در سمت چپ و مورفولوژی مولر اول بالا در سمت راست تفاوتی وجود

ندارد..... ۳۸

۲-۲-۴. بین مورفولوژی مولر اول پایین در سمت چپ و مورفولوژی مولر اول پایین در سمت راست تفاوتی

وجود ندارد. ۳۹.....

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۱-۵. بحث ۴۰.....

۲-۵. نتیجه گیری ۴۳.....

۳-۵. پیشنهادات تحقیق ۴۴.....

۴-۵. محدودیت های تحقیق ۴۴.....

منابع ۴۵.....

فهرست شکل‌ها

عنوان

صفحه

- شکل ۱-۱: طبقه‌بندی مورفولوژی کانال ریشه بر اساس طبقه‌بندی Vertucci ۱۴
- شکل ۱-۲: طبقه‌بندی مکمل Gulabivala ۱۴
- شکل ۱-۳. نمای آگزیاال نشاندهنده دو مولر اول ماگزیاالا؛ فلش‌ها اشاره به کانال مزیوباكال دوم دارند. ۲۶
- شکل ۲-۳. تصویر چپ نمای آگزیاال؛ تصویر سمت راست نمای كرونال از ریشه مزیوباكال. همانطور كه در تصویر مشاهده می‌كنید، ریشه مزیوباكال مولر سمت راست، دارای شكل كانال تایپ چهار ورتوچی می‌باشد. ۲۶
- شکل ۳-۳. تصویر بالا نمای پانورامیک از فك پایین؛ تصویر پایین نمای آگزیاال از همان فك ۲۷
- شکل ۴-۳. نمای ساژیتال از مولر اول مندیبل ۲۷
- شکل ۵-۳. نمونه‌ای از اندازه‌گیری زاویه ۲۸

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار ۱-۴. درصد فراوانی مولرهای ماگزیلا و مندیبل	۳۰
نمودار ۲-۴. در این نمودار جهت ریشه‌ها در مولر اول مندیبل به تفکیک و برحسب تعداد مشخص شده است.	۳۷...
نمودار ۳-۴. جهت‌گیری هر کدام از ریشه‌های مولر اول ماگزیلا.	۳۷

فهرست جدول‌ها

عنوان

صفحه

جدول ۴-۱. فراوانی تعداد ریشه‌های مولرهای فکین	۳۱
جدول ۴-۲. تعداد و فراوانی کانال‌ها در مولرهای اول فک بالا و پایین	۳۱
جدول ۴-۳. فراوانی انواع طبقه‌بندی شکل کانال ریشه‌های مولرهای اول مندیبل	۳۲
جدول ۴-۴. تنوعات شکل کانال ریشه‌های مولر اول ماگزیلا	۳۳
جدول ۴-۵. تعداد و درصد فراوانی ریشه‌های اضافه در دندان‌های ماگزیلا و مندیبل	۳۴
جدول ۴-۶. شیوع کانال اضافه در دندان‌های مولر اول مندیبل و ماگزیلا	۳۵
جدول ۴-۷. میزان فراوانی کانال‌های اضافه بر طبق اسم	۳۶

فهرست ضمايم

چکیده

مقدمه: زمانی درمان اندودنتیک موفق است که تمام سیستم کانال ریشه پاکسازی و شکل‌دهی شود. پس دندانپزشک باید به تنوعات آناتومیکی ریشه و کانال ریشه آشنا باشد. اما از آنجایی که در شکل‌گیری سیستم کانال ریشه، ژنتیک نیز دخیل است، ممکن است سیستم کانال ریشه در هر قومیتی متفاوت باشد. به همین دلیل نیز این مطالعه طراحی شد تا مورفولوژی ریشه مولر اول ماگزیلا و مندیبل با استفاده از تکنولوژی CBCT در مردم اردبیل مورد بررسی قرار گیرد.

مواد و روش کار: در این مطالعه ۱۹۶ تصویر CBCT که دارای مولر اول ماگزیلا یا مندیبل دو طرفه بودند و معیارهای ورود به مطالعه را داشتند، بررسی شدند. به این صورت که تصاویر در نرم‌افزار NNT و در سه مقطع آگزیال، سائیتال و کروئال ارزیابی شدند. داده‌های بدست آمده در نرم‌افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفتند.

نتایج: طبق یافته‌ها اغلب مولرهای مندیبل ۲ ریشه و ۳ کاناله و بیشتر مولرهای ماگزیلا ۳ ریشه و ۴ کاناله بودند. غالب‌ترین شکل کانال برحسب طبقه‌بندی ورتوچی در مولرهای مندیبل تایپ IV و I (به ترتیب در ریشه مزیا و دیستال) و در مولرهای ماگزیلا تایپ II، I، I (به ترتیب در ریشه مزیوباکال، دیستوباکال و پالاتال) بود. ریشه‌ها در هر دو گروه غالباً مستقیم بودند، به جز ریشه مزیوباکال مولر اول که در اغلب موارد جهت دیستالی داشت و در ۳۰۹٪ از ریشه‌های دیستوباکال مولر اول ماگزیلا، ریشه به شکل S بود. شیوع کانال مزیوباکال دوم ۸۰۵٪ یافت شد و در هیچ کدام از مولرهای مندیبل کانال میدل‌مزیا یافت نشد. همچنین تشابه حدوداً ۹۰٪ در مولرهای دو طرف در هر دو گروه وجود داشت.

نتیجه‌گیری: مورفولوژی ریشه و سیستم کانال ریشه بر پایه ژنتیک است و با توجه به قومیت می‌تواند متغیر باشد.

کلمات کلیدی: مولر اول ماگزیلا، مولر اول مندیبل، CBCT، طبقه‌بندی ورتوچی

